

Ko vas posmatra?

Zemlje širom sveta uvode nove alate za vršenje nadzora u nastojanju da uspire širenje pandemije koronavirusa. Iako većina ljudi odobrava korišćenje tehnologija za praćenje ljudi koji imaju virus, postoji i zabrinutost da se neke od tih tehnologija mogu koristiti u manje etičke svrhe. U ovoj lekciji govorimo o nekim alatima za vršenje nadzora koji su nedavno uvedeni i posledicama tog nadzora po građane i društvo.

Učenici će moći:

- ▶ da izraze svoje stavove o primeni nadzorne tehnologije za spečavanje širenja pandemije koronavirusa;
- ▶ da analiziraju uticaj ove vrste tehnologije na građane i društvo;
- ▶ da utvrde prihvatljive i neprihvatljive načine korišćenja nadzorne tehnologije;
- ▶ da prošire znanja i razviju sposobnost kritičkog sagledavanja sveta politike i medija.

PODSTICAJ

1. Misaoni eksperiment:

Zamislite državu u kojoj je vlada odlučila da svaki građanin mora da nosi biometrijsku narukvicu koja 24 sata dnevno prati temperaturu tela i otkucaje srca. Prikupljene informacije bi vladi omogućile da prati zdravstveno stanje građana, ali i njihove emocije. Na primer, vlada bi tako mogla da zna kada se neko smeje, plače ili se ljuti. To, naravno, nije svrha zbog koje su narukvice prvobitno izrađene.

2. Videozapis: <https://www.youtube.com/watch?v=TUFzN7So6GM>

DISKUSIJA

Nakon misaonog eksperimenta:

- ▶ Zašto bi građani hteli da nose ovakvu narukvicu?
- ▶ Zašto bi vlada uvodila ovakve narukvice?
- ▶ Zašto bi neki građani mogli da budu sumnjičavi?
- ▶ Imaju li pravo da budu sumnjičavi? Zašto da, odnosno zašto ne?
- ▶ Šta mislite o ovoj ideji? Da li je li to dobra ideja? Zašto jeste, odnosno zašto nije?
- ▶ Da li bi bilo bolje da je nošenje narukvice dobrovoljno? Zašto bi bilo bolje, odnosno zašto ne bi bilo bolje?

Nakon videozapisa:

- ▶ Koju vrstu nadzorne tehnologije koriste vlade u borbi protiv pandemije?
- ▶ Šta se sve može nadzirati pomoću ove tehnologije?
- ▶ Da li se nadzor vrši na obaveznoj ili dobrovoljnoj osnovi?
- ▶ Neki ljudi imaju određene sumnje u vezi sa ovim nadzorom. Misлите li da imaju pravo da budu sumnjičavi? Zašto da, odnosno zašto ne?
- ▶ Šta mislite o ovoj vrsti nadzora? Da li je li to dobra ideja? Zašto da, odnosno zašto ne?
- ▶ Da li je li bolje da nadzor bude obavezan ili je bolje da bude dobrovoljan? Šta mislite? Zašto?

ZAKLJUČAK

Rezime o različitim vrstama nadzorne tehnologije, npr. CCTV sa prepoznavanjem lica, pametni telefoni, dronovi, Alexa, itd. Objasnite kako se nadzorna tehnologija može koristiti za kontrolu građana i za pomoć građanima. Navedite neke primere – iz trenutne situacije, prošlosti ili iz književne fikcije.

ZADATAK

Učenici kreiraju infografik kojim će pokazati gde bi oni povukli liniju između prihvatljivog i neprihvatljivog nadzora vlade. Navode primere prihvatljivog i neprihvatljivog nadzora i obrazlažu svoju odluku.

DALJE AKTIVNOSTI

Učenici između sebe dele infografike. Razmišljaju o tome ko sve koristi tehnologiju za prikupljanje informacija o ljudima, o vrstama informacija koje se prikupljaju i za šta se te informacije koriste.

Privatnost i sigurnost

Ova ideja je preuzeta iz članka koji je napisao Juval Noa Harari:

<https://www.ft.com/content/19d90308-6858-11ea-a3c9-1fe6fedcca75>

Potražite videozapis sa sličnim sadržajem na vašem jeziku na temu nadzorne tehnologije koja se koristi u vreme pandemije. Ako ne možete da pronađete videozapis sa sličnim sadržajem na svom jeziku, utišajte zvuk na ovom i objasnite šta se dešava.

Za ovu aktivnost idealan je rad u parovima ili u malim grupama, ali nije neophodan.

Podstaknite učenike da za svako pitanje ponude što više odgovora.

Ovde je dobra prilika da se objasne dešavanja u vašoj zemlji.

Ovde je dobra prilika da se spomene pravo na poštovanje privatnosti (EKLJP, član 8.).

Nastojte da koristite primere iz svoje zemlje ili regiona.

Ovde je dobra prilika da se istaknu razlike između demokratskog i totalitarnog društva.

Postoje brojni online alati koje učenici mogu da koriste za ovaj zadatak, npr. Canva, Coggle ili Google Jamboard.

Obuhvatite prikupljanje i unovčavanje podataka od strane velikih tehnoloških kompanija.

